

VÄXTBASERAT SVERIGE

Nyhetsbrev augusti 2023

Dåligt väder och kriget i Ukraina påverkar fortsatt livsmedelspriserna

Sommaren som befarades kunna överträffa den varma och mycket torra sommaren 2018 lider mot sitt slut. Även om farhågorna kring torka och värme inte infriades så har torkan i maj och juni inneburit svårigheter för jordbruket i Sverige, vilket bland annat ledde till uteblivna eller dåliga skördar, brist på djurfoder och tidigarelagda slakter.

Även regnet i juli och augusti har ställt till det för jordbruket och det är oklart hur skördarna kommer att se ut i höst. Det är inte bara vädret som har påverkat lantbruket i sommar, höga inköspriser på insatsvaror och energi fortsätter att belasta jordbruket hårt. Tyvärr ser denna negativa trend inte ut att vända, eftersom Ryssland har meddelat att de inte kommer förnya spannmålsavtalet med Ukraina och FN. För att Ukraina säkert ska kunna frakta spannmål genom Svarta havet, vill Ukraina ha ett nytt avtal med Turkiet och FN. Spannmåls-exporten från Ukraina påverkar de globala livsmedelspriserna och världens livsmedelsförsörjning, varför en ersättning av det tidigare avtalet är nödvändigt. Enligt Svensk Dagligvaruhandel kan Sveriges matpriser komma att påverkas, även om detta inte kommer att märkas på några månader.

Aktuellt i politiken

Jordbruksverket får i uppdrag att lämna kompletterade förslag till utformningen av ett ekonomiskt stöd till jordbruksföretag

I juli gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att föreslå hur ett ekonomiskt stöd till jordbruksföretag som har drabbats av torkan i början av sommaren skulle kunna utformas. Då vädersituationen förändrades under sommaren, från torka till omfattande nederbörd, gav regeringen Jordbruksverket ett tilläggsuppdrag under augusti för att även omfatta nederbörd. "De avvikande väderhändelserna komplicerar ytterligare för jordbruksföretagen och därför ser regeringen skäl att lägga ett tilläggsuppdrag till Jordbruksverket så att den omfattande nederbörden också beaktas vid fördelningen av stödet. Regeringen arbetar även med en översyn av den nationella livsmedelsstrategin för att stärka jordbrukets robusthet och kunna möta en förändrad omvärld" säger landsbygdsminister Peter Kullgren.

Jordbruksverket ska senast den 31 augusti lämna förslag på vilka ekonomiska stöd som är mest effektiva och ändamålsenliga för att lindra de ekonomiska konsekvenserna för jordbruksföretagen. Utgångspunkten för uppdraget är att ekonomiska stöd ska riktas till företag inom de sektorer som totalt sett bedöms ha drabbats hårdast av torkan och den efterföljande nederbörden under våren och sommaren 2023.

Förlängd tid för utredningen om en ny livsmedelsberedskap

I maj 2022 tillsatte regeringen en utredning som ska föreslå en utvecklad inriktning för livsmedelsberedskapen inklusive styrmedel för näringslivets medverkan. Förslagen ska bidra till regeringens arbete för uppbyggnaden av livsmedelsberedskapen i syfte att stärka samhällets krisberedskap och det civila försvaret i enlighet med målet för det civila försvaret. Från början var tanken att utredningen skulle presentera sina förslag senast den första december 2023, men regeringen har beslutat att ge utredningen mer tid och förslagen ska istället presenteras senast den 31 januari 2024.

Nya lagförslag inom Farm to fork-strategin

EU-kommissionen har lagt fram tre nya lagförslag inom ramen för Farm to fork-strategin. De tre förslagen inkluderar minska matsvinn, precisionsförädling av grödor samt jordhälsa. Medlemsstaterna ska i och med detta minska sitt matsvinn med 10% inom livsmedelsindustrin och 30% per capita i dagsligvaruhandles- och konsumtionsleden, jämfört med 2020. Medlemsstaterna uppmanas att uppnå de nya målen senast den 31 december 2030.

Enligt kommissionens förslag delas NGT-grödor (nya genomiska tekniker) in i två kategorier. *"Kategori 1: där grödorna har genomgått begränsade genförändringar och hade kunnat tas fram med konventionella metoder, ska inte något förhandsgodkännande krävas utan enbart informationslämnande till ansvarig myndighet på samma sätt som för konventionella nya grödor. Dock ska utsädet märkas med NGT och de får inte användas i ekologisk produktion. För kategori 2, där övriga NGT-grödor med mer avancerade förändringar, ska de nuvarande GMO-reglerna fortsatt gälla med vissa justeringar. För dessa grödor kvarstår därmed kraven på förhandsgodkännande och märkning i alla led, samt även här förbud mot att användas i ekologisk odling."* Gällande jordhälsa har kommissionen föreslagit indikatorer, bevakning av läget samt uppmaning till medlemsländerna att vidta lämpliga åtgärder. Kommissionen föreslår inga bindande mål eller krav för gemensamma miljömål för jordar.

NNR kritiseras för att ha påverkats av livsmedelsindustrin

Marion Nestle, professor i nutrition, livsmedelstudier och folkhälsa, driver bloggen Food politics. Nestle skrev i [ett inlägg](#) att arbetsgruppen bakom de reviderade nordiska näringsrekommendationerna (NNR) låtit sig påverkas av livsmedelsindustrin i sina rekommendationer om ett minimalt intag av ultraprocessade livsmedel med höga halter fett, salt och socker. Nestle har därefter kontaktats av forskarna i arbetsgruppen via ett brev. I detta tar forskarna kraftigt avstånd från påståendet att de blivit påverkade av livsmedelsindustrin. De menar istället att det är brist på vetenskaplig forskning som lett till deras rekommendationer om minimalt intag av processad mat som innehåller höga halter fett, salt och socker. I blogginlägget uppges att växtbaserad kost är viktig för att motverka övervikt och fetma, men att det behövs mer forskningsunderlag kring ultraprocessade livsmedel innan allmänna kostråd kan ges kring produktkategorin.

Växtbaserat Sveriges arbete

Proteinish som ny medlem i Växtbaserat Sverige

Vi välkomnar vår senaste nya medlem i organisationen Proteinish. Proteinish arbetar med att utveckla växtprotein baserat på svenska grödor i samarbete med SLU, Örebro Universitet och Peas of Heaven.

Proteinish ska med svenskodlade proteiner ta fram livsmedel med hög smaknivå, aptitlig textur och med bättre näringsvärden så smaklökarna och kroppen bättre kan tillgodogöra sig maten.

Direktiv om verifiering och kommunikation om uttryckliga miljöpåståenden

Växtbaserat Sverige har besvarat en remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet om EU-kommissionens förslag till direktiv om styrkande och kommunikation om uttalade miljöpåståenden.

Växtbaserat Sverige stödjer det övergripande målet att skapa ett regelverk för att underlätta för konsumenter att göra medvetna val och för att förhindra greenwashing. Växtbaserat Sveriges ståndpunkt är att hållbarhetsmärkning/deklaration ska underlätta för konsumenter att göra medvetna val, därför ska de vara tydliga, sakliga och vetenskapligt baserade samt göra det enkelt för konsumenter att jämföra mellan livsmedelsgrupper, t.ex. mellan växtbaserade alternativ till mejeri och vanliga mejeriprodukter.

Växtbaserat Sverige har även besvarat EU-kommissionens offentliga samråd gällande Green Claims.

Kommande remisser och samråd

- **Common Organisation of Markets Regulation (CMO-förordningen)**, lagförslag gällande EU Marketing Standards. Kommissionen antog den 21 april en rapport om nya marknadsföringsstandarder för bl.a. torkade "leguminous vegetables" och sojabönor. Rapporten har överlämnats till EU-parlamentet och ministerrådet, vilket är ett formellt steg för att EU-kommissionen ska kunna gå vidare och anta en delegerad akt på området. Det finns ingen presenterad tidsplan för den processen i dagsläget.
- I juli 2023, föreslog den italienska senaten en lagändring som förbjuder användningen av köttbeteckningar för växtbaserade produkter. Förslaget ska nu behandlas i deputeranekammaren. Den italienska processen pågår parallellt med den franska där Conseil d'État i juli 2023 hänvisade det franska dekretet om köttbeteckningar till EU-domstolen för att få ett förhandsbesked om vissa aspekter av det franska dekretet.
- **EU Framework for Sustainable Food Systems.** Kommissionens konsekvensanalys har underkänts av Regulatory Scrutiny Board (RSB), vilket innebär att konsekvensanalysen måste göras om. Kommissionens förslag till ramförordning förväntas presenteras i oktober 2023. Nämnden för regulatorisk kontroll gav grönt ljus till förslaget, som fortfarande förväntas i slutet av Q3 2023. Det övergripande målet för lagstiftningen verkar ha förskjutits från ett hållbarhetsfokus till ett fokus mot den inre marknaden. Minimikrav på hållbarhet har tagits bort ur förslaget och Kommissionen har konstaterat att i detta skede kommer inga mål (om växtbaserat, ekologiskt, regenerativt jordbruk etc.) inkluderas i ramen. Särskilda mål kan införas i ett senare skede i sekundär- eller sektorslagstiftningen, FSL kommer att samexistera med den allmänna livsmedelslagstiftningen (GFL) och alla definitioner och principer i GFL kommer att gälla.
- EU-kommissionen förväntas publicera lagstiftningsförslag om översynen av **Informationsförordningen (FIC)** och näringsprofiler efter sommaren 2023. I dagsläget finns ingen fastställd tidsplan.
- EU-kommissionen förväntas presentera lagförslag om **EU:s hållbara jordbrukssystem, skolmjölkstöd och offentlig upphandling** under Q4 2023.
- Förslaget till direktiv om **Green Claims** kommer nu att läggas fram för förhandling mellan Europaparlamentet och rådet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

